

CENTRUL PENTRU DREPTURILE OMULUI DIN MOLDOVA

ЦЕНТР ПО ПРАВАМ
ЧЕЛОВЕКА В
МОЛДОВЕ

THE CENTER FOR
HUMAN RIGHTS
OF MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfântul Țării, 16

Tel: 234 – 800; Fax: 225 – 442
E-mail: cpdom@mdl.net

01.11.2010 nr. 01-10/20.
la nr. _____ din _____

Domnului Dumitru PULBERE,
Președinte al Curții Constituționale
a Republicii Moldova

SESIZARE

**privind controlul constituționalității sintagmei „în locuință” cuprinse în art.176
din Codul Contravențional al Republicii Moldova**

Avocatul parlamentar, Aurelia Grigoriu în temeiul art.135 al.1 lit.a) din Constituția Republicii Moldova, art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 din Codul jurisdicției constituționale și art. 31 din Legea cu privire la avocații parlamentari, solicit exercitarea controlului constituționalității normei(sintagmei) menționate.

ONORATĂ CURTE,

Obiectul sesizării

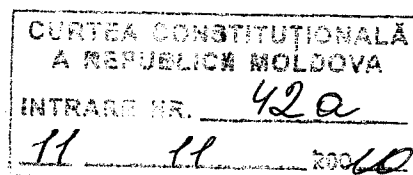
Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Codul contravențional prin legea nr.218 la 24.10.2008 care a intrat în vigoare la 16.01.2009 Monitorul Oficial nr.3-6/15.

În acest context obiectul sesizării constituie sintagma „în locuințe” cuprinse în art. 176 din Codul Contravențional care stipulează:

„Neasigurarea accesului liber al reprezentantului prestatorului de servicii de alimentare cu apă și de canalizare în locuințe și pe teritoriul agenților economici pentru efectuarea controlului legal asupra funcționării sistemelor interne de alimentare cu apă și de canalizare, pentru scoaterea indicațiilor de pe aparatele de evidență a consumului de apă, pentru efectuarea lucrărilor de exploatare a aparatelor de evidență

se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 10 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu avertisment sau cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere”

Prin urmare, considerăm că dispozițiile(sintagma) cuprinse în articolul menționat contravin articolului 29 al.1 din Constituția Republicii Moldova care stipulează:

1) Domiciliul și reședința sînt inviolabile. Nimeni nu poate pătrunde sau rămîne în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțămîntul acesteia.

Iar art.28 din Constituție stabilește că „statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată”.

O accepție legală a noțiunii de „domiciliu” o găsim în Codul civil art. 30 al.(1) Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are locuința statornică sau principală.

Considerăm că acordarea unei protecții speciale acestui drept se impune în mod natural, întrucît o bună ocrotire a vieții private necesită, în primul rînd, asigurarea intimității locurilor în care aceasta se desfășoară. Astfel, domiciliul reprezintă spațiul de libertate în care o persoană își desfășoară cea mai mare parte a vieții sale private și familiare, și a cărei ocrotire este indispensabilă într-o societate democratică.

Ca temei juridic internațional și național al acestui drept reținem art. 12 DUDO, art.8 CEDO, art. 17 Pactul cu privire la drepturile civile și politice, precum art. 29 Constituția Republicii Moldova și alte legi materiale interne care conțin reglementări relative pe care le vom analiza în continuare.

Astfel, considerăm că norma(sintagma) invocată poate fi supusă controlului constituționalității din următoarele considerente:

Împrejurările pe care se întemeiază sesizarea

În drept, Prevederile din art.176 din Cod contravențional le consider contrare prevederilor art. 8 din Convenția Europeană a Dreptului Omului care consacră dreptul oricărei persoane la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului și a corespondenței sale, text ce își are originea în art.12 al Declarației universale a drepturilor omului. O formulare similară este dată protecției dreptului la viață privată de art.17 al Pactului internațional privitor la drepturile civile și politice, precum și de art.7 al Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Alin. 3 art.1 din Constituție proclamă Republica Moldova stat de drept, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea sunt valori supreme garantate de stat. Iar conform art.4 alin.1 din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Totodată din prevederile Constituției Republice Moldova (art. 4 al.2) precum și din hotărîrea Curții Constituționale nr.55 din 14 octombrie 1999 „privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția Republicii Moldova” rezultă că CEDO constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și respectiv urmează a fi aplicată direct ca oricare altă lege a RM cu deosebire că CEDO are prioritate față de restul legilor interne îi contravin.

În exercitarea drepturilor și libertăților sale, conform al.2 art.29 al Declarației universale a Drepturilor Omului, fiecare persoană este supusă numai îngrădirilor stabilite de lege în scopul exclusiv al asigurării recunoașterii și respectului drepturilor și libertăților celorlalți și în vederea satisfacerii cerințelor juste ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale, într-o societate democratică.

Din cuprinsul art.8 din Convenția Europeană a drepturilor omului rezultă și dreptul persoanei la respectul vieții sale private nu exclude atributul legiuitorului de a stabili măsurile necesare într-o societate democratică, pentru apărarea ordinii publice, protejarea sănătății, moralei, a drepturilor și libertăților altora.

Deci, acest drept poate fi exercitat numai atunci când el corespunde cerințelor moralei și ordinii publice și nu aduce o atingere drepturilor altora al 2. art. 8 din Convenția europeană.

Cu privire la cerința care izvorăște din jurisprudența Curții europene a drepturilor omului, pentru ca ingerința autorității publice în exercitarea unor drepturi să fie considerată prevăzută de lege s-a arătat că trebuie ca norma internă care constituie baza legală a ingerinței să fie suficient de accesibilă și previzibilă. Or, dispozițiile legale criticate nu sunt suficient de precise și ele nu prevăd garanții adecvate.

Faptul de a nu informa pe cel interesat este incompatibil cu art.8, întrucât tocmai această abținere este aceea care nu asigură eficiența și legalitatea măsurii aplicate conform prevederilor art.176 Cod contravențional.

Prin urmare, exercițiul dreptului la inviolabilitatea domiciliului, prevăzute la art.29 din Constituție, pot fi restrânse doar în condițiile prevăzute cumulativ cu art. 28 viața intimă, familială și privată și art.54, din legea fundamentală.

O prevedere similară în legislația internă cu privire la această normă o găsim în al.1 din art.179 din Codul Penal care incriminează astfel de acțiuni al violării domiciliului. În această normă cuprinsă în codul penal se regăsește prevederea prin care o regăsim reușită, care prevede următoarele.

„Pătrunderea sau rămânerea ilegală în domiciliu sau în reședința unei persoane fără consimțământul acesteia ori refuzul de a le părăsi la cererea ei, precum și perchezițiile și cercetările ilegale”

Potrivit Hotărârii de Guvern nr.191 din 19.02.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă care a fost elaborat conform constituției, în anexa nr.5, p. 16 prevede următoarele, că consumatorul va asigura accesul reprezentantului furnizorului (gestionarului), la prezentarea legitimației, în apartament/ încăperea locuibilă în cămin (între orele 8.00 - 19.00) pentru efectuarea controlului privind starea tehnică a contoarelor și rețelelor de alimentare cu apă. Despre acest control consumatorul va fi informat de către furnizor (gestionar) cu 2 zile înainte, coordonând cu el data și ora vizitei, dacă altceva nu este prevăzut de contract.

Art. 29 din Constituția Republicii Moldova prevede în al.(1) Domiciliul și reședința sînt inviolabile. Nimeni nu poate pătrunde sau rămîne în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțământul acesteia. De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege în următoarele situații:

- a) pentru executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărîri judecătorești;
- b) pentru înlăturarea unei primejdii care amenință viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane;
- c) pentru prevenirea răspîndirii unei epidemii.

Legiuitorul a dorit în acest fel să sublinieze importanța acestui drept, restrîngerile în realizarea lui fiind posibile doar în condițiile al.2 din art.29 și art.54 al Constituției Republicii Moldova.

Pornind de la jurisprudența curții europene a Drepturilor Omului, pentru a garanta o restrîngere corectă a exercițiului unui drept sau a unor libertăți este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții:

- ingerința este „prevăzută de lege”
- „urmărește un scop legitim”
- Este „necesară într-o societate democratică”
- Pentru siguranța națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

Astfel, dispozițiile art.176 din Codul contravențional nu numai că sunt neconstituționale, dar ele lasă loc arbitrariului, afectând însăși substanța dreptului. În sprijinul acestei susțineri este invocată jurisprudența Curții europene a drepturilor omului, care în cauzele: „*Klass și alții contra Germaniei*”, 1978, „*Malone contra Regatului Unit*”, 1985, „*Huvig contra Franței*”, 1990 a statuat că statele semnatare ale convenției trebuie ca, în dreptul lor intern, să ofere protecție indivizilor împotriva amestecului arbitrar al puterii publice în exercițiul drepturilor garantate de dispozițiile art.8 pct.1 din convenție. Legea care prevede posibilitatea unor ingerințe ale autorităților publice în viața intimă, familială și privată a persoanei ori în secretul corespondenței sale, respectiv restrîngerea exercițiului unor drepturi și libertăți fundamentale, trebuie să aibă „suficientă claritate pentru a da individului o protecție adecvată împotriva arbitrarului” și să fie accesibilă „pentru persoana în cauză, care, în plus, trebuie să poată să-i prevadă consecințele în privința sa”.

Sub imperativul normelor invocate, statului îi revine obligațiunea de a elabora reglementări legislative, conforme normelor constituționale și rigorilor unanim recunoscute la nivel internațional. Cadrul legislativ național trebuie să conțină norme clare și previzibile, iar restrîngerile prevăzute de lege, necesare pentru democrație în societate, să fie proporționale scopului legitim urmărit, în toate cazurile fiind asigurată preeminența dreptului. (Legea nu trebuie să fie împotriva supremației dreptului, deci puterea de apreciere acordată autorităților executive trebuie să cunoască limita. Legea trebuie să definească extinderea și modalitatea de exercitare a unei asemenea puteri cu suficientă claritate – ținînd cont de scopul legitim urmărit pentru a oferi individului o protecție adecvată împotriva arbitrarului (*cauzele The Sunday times c/ Regatul Unit (1979), Maloun c/ Regatul unit (1984) etc.*

O condiție ce rezultă din sintagma „prevăzută de lege” constituie legalitatea și necesitatea măsurii aplicate. O normă nu poate fi considerată lege, decît dacă este formulată cu o precizie suficientă.

Mai mult ca atît în art. 17 din CEDO prevede norma cu privire la abuzul de drept care stipulează că:

Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicînd, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților

recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de această convenție.

Astfel, în cazul „*Klass și alții contra Germaniei*”, 1978, Curtea Europeană a drepturilor omului a statuat că „puterea de a supraveghea în secret cetățenii este o caracteristică a statului polițist și nu este tolerată de către convenție decât în măsura strict necesară apărării instituțiilor democratice”. S-a considerat totodată că legislația trebuie să aibă un scop legitim, privit din perspectiva convenției, și anume „de a proteja securitatea națională și de a asigura apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor”.

În urma celor relatate, Aurelia Grigoriu în temeiul art.135 al.1 lit.a) din Constituția Republicii Moldova, art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 din Codul jurisdicției constituționale și art. 31 din legea cu privire la avocații parlamentari,

SOLICIT:

- a) Admiterea prezentei sesizări spre examinare;
- b) Exercițarea controlului constituționalității sintagmei „în locuințe” cuprinse în art. 176 din Codul de Contravenție al Republicii Moldova.

Anexe:

- Extras din Constituție art. 28, 29;
- Extras din DUDO art. 12;
- Extras din CEDO art. 8, 17;
- Extras din Pactul cu privire la drepturile civile și politice art.17;
- Extras din Codul contravențional art.176;
- Extras din Codul penal art.179;
- Extras din Hotărârea Guvernului nr.191 Anexa nr.5, p.16.

Cu profund respect,

***Aurelia GRIGORIU,
Avocat Parlamentar***

Extras din Constituția Republicii Moldova

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.

Articolul 29

Inviolabilitatea domiciliului

(1) Domiciliul și reședința sînt inviolabile. Nimeni nu poate pătrunde sau rămîne în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțămîntul acesteia.

(2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege în următoarele situații:

- a) pentru executarea unui mandat de arestare sau a unei hotărîri judecătorești;
- b) pentru înlăturarea unei primejdii care amenință viața, integritatea fizică sau bunurile unei persoane;
- c) pentru prevenirea răspîndirii unei epidemii.

(3) Perchezițiile și cercetările la fața locului pot fi ordonate și efectuate numai în condițiile legii.

(4) Perchezițiile în timpul nopții sînt interzise, în afară de cazul unui delict flagrant.

Legile Republicii Moldova

Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.94 // *Monitorul Oficial* 1, 12.08.1994

Extras din Declarația Fundamentală a Drepturilor Omului

Notă: Aderat la Declarație prin Hot. Parl. nr.217-XII din 8.07.90

Articolul 12

Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri.

Extras din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*

din 04.11.1950

Notă: Ratificată prin Hot. Parl. nr.1298-XIII din 24.07.97

Articolul 8. Dreptul la respectare a vieții private și de familie

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.

Extras din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice* din 16.12.1966

Notă: Ratificat prin Hot. Parl. nr.217-XII din 28.07.90

Articolul 17

1. Nimeni nu va putea fi supus vreunor imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața particulară, în familia, domiciliul sau corespondența sa, nici la atingeri ilegale aduse onoarei și reputației sale.

2. Orice persoană are drept la protecția legii împotriva unor asemenea imixțiuni sau atingeri.

Extras din Codul Contravențional al Republicii Moldova

Articolul 176. Neasigurarea accesului liber al reprezentantului prestatorului de servicii de alimentare cu apă și de canalizare în locuințe și pe teritoriul agenților economici

Neasigurarea accesului liber al reprezentantului prestatorului de servicii de alimentare cu apă și de canalizare în locuințe și pe teritoriul agenților economici pentru efectuarea controlului legal asupra funcționării sistemelor interne de alimentare cu apă și de canalizare, pentru scoaterea indicațiilor de pe aparatele de evidență a consumului de apă, pentru efectuarea lucrărilor de exploatare a aparatelor de evidență

se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 10 la 40 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu avertisment sau cu amendă de la 50 la 100 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.

&

Extras din Codul penal al Republicii Moldova

Articolul 179. Violarea de domiciliu

(1) Pătrunderea sau rămânerea ilegală în domiciliul sau în reședința unei persoane fără consimțământul acesteia ori refuzul de a le părăsi la cererea ei, precum și perchezițiile și cercetările ilegale,

se pedepsesc cu amendă în mărime de până la 300 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 100 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

(2) Aceleași acțiuni săvârșite cu aplicarea violenței sau cu amenințarea aplicării ei

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 200 la 600 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 140 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvârșite:

a) cu folosirea situației de serviciu;

b) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală,
se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 5 ani.

Legile Republicii Moldova

985/18.04.2002 Codul penal al Republicii Moldova (în vigoare din 24.05.2009, republicat) // *Monitorul Oficial* 128-129/1012, 13.09.2002

Etras din hotărîrea guvernului nr. 191 din 19.02.2002

16. Consumatorul va asigura accesul reprezentantului furnizorului (gestionarului), la prezentarea legitimației, în apartament/ încăperea locuibilă în cămin (între orele 8.00 - 19.00) pentru efectuarea controlului privind starea tehnică a contoarelor și rețelelor de alimentare cu apă. Despre acest control consumatorul va fi informat de către furnizor (gestionar) cu 2 zile înainte, coordonînd cu el data și ora vizitei, dacă altceva nu este prevăzut de contract.

Hotărîrile Guvernului

191/19.02.2002 Hotărîre despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de prestare și achitare a serviciilor locative, comunale și necomunale pentru fondul locativ, contorizarea apartamentelor și condițiile deconectării acestora de la/reconectării la sistemele de încălzire și alimentare cu apă // *Monitorul Oficial* 29-31/263, 28.02.2002